

Для посилань:

Макуха С.М. Фактори впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств України / Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14 – 15 квітня 2022 р. Полтава, 2022. С. 493-495

Макуха С.М., к.е.н., доцент
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Глобальні зміни, що відбуваються у світовій економічній системі останніми роками, формують нові виклики для соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання та економіки країн. Такі виклики набувають особливого значення в умовах транзитивної економічної системи України, яка сама перебуває у стані трансформації та тільки вибудовує власну модель інтеграції у світовий економічний простір. Досить часто у наукових публікаціях для оцінки сучасного етапу еволюції світового порядку використовуються такі поняття, як «пост-ялтинський світ», «постбіполярний світ», «пост-європейський», «post-cold war order», «пост-гегемоністський глобальний порядок». У більш широкому сенсі розглядається завершення епохи суверенних світових держав, а разом з нею і Вестфальського світового порядку [1, с. 13]. Внаслідок впливу різних факторів світ трансформується і вже ніколи не буде таким як раніше – однополярним. В цій системі економічних зв'язків значно змінюється місія держави, її роль та вплив на економіку, в тому числі і на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств. Такий стан речей формує відповідні фактори впливу на соціально економічний розвиток, які з часом посилюються та створюють додаткову нестабільність через те, що сама економіка багатьох країн перебуває у транзитивному стані. Нестабільність сучасного світового порядку через його перехідний стан загрожує глобальними та регіональними конфліктами. Як наслідок – національні економіки змушені функціонувати в умовах невизначеності що безумовно значно впливає на можливості економічного розвитку підприємств та їх інноваційно-інвестиційну діяльність.

Згідно з прогнозом МВФ, у поточному році зростання глобальної економіки сповільниться до показника 4,9%, у порівнянні до 5,9% у 2021 році [2], тим не менше найбільш гаряча тема року пов'язана з тим, що світові соціальні банки поступово почали згортати свої програми пом'якшення, стимулювання економіки, або готуються до цього [3]. Початок, або загроза початку фінансового посилення спричинить істотні зміни в рівні відсоткових ставок у розвинених країнах, що відповідно, вплине і на ринки країн які розвиваються. Сьогодні вже чітко визначилися відповідні глобальні тренди у світовому господарстві та фінансово-кредитній системі світу які здійснюють найбільший вплив на стан економіки, рівень та характер її розвитку. В цих умовах, найбільш значущими

факторами впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств в Україні будуть залишатися наступні.

По-перше, це труднощі залучення інвестицій через продовження впливу пандемії COVID. Поява нових штамів коронавірусу посилює загрозу запровадження нових локдаунів і карантинних обмежень, що сповільнюватиме економічне відновлення і, як наслідок, звужуватиме можливості залучення інвестицій. Труднощі залучення інвестицій збільшуються на фоні реальної перспективи підвищення відсоткових ставок на міжнародних ринках, що впливатиме на вартість залучення ресурсів для України. Причина – безпрецедентно високий рівень інфляції у країнах світу. Наприклад, у США – 6,8%, що є найвищим показником за останні 40 років, у Великій Британії – 4,2% (найвищий показник за 10 років), в країнах Єврозони – 4,9% (історично найвищий показник з 1997 року) [2].

По-друге, у найближчий період значно впливатиме на діяльність підприємств висока вартість традиційних енергоносіїв у світі. У жовтні 2021 року ціна на газ в Європі досягала позначки у 1900 доларів США за тисячу кубометрів, що стало історичним рекордом [2]. Таке подорожання традиційних енергоносіїв відбувається на фоні спроби переходу на «зелену» енергетику, де все ще не так однозначно. Так, останні події на світових ринках вказують на те, що перехід до «зеленої» енергії без вуглеводнів, зокрема без вугілля та газу, у найближчі 7-8 років лише сповільниться. Наприклад, Німеччина має намір використовувати імпортоване вугілля до 2038 року, хоча останню вугільну шахту в цій країні було закрито у 2018 році [5]. Вихід може бути знайдений в тому, що наші плани щодо «зеленого» переходу мають впевнено спиратися на відновлювані джерела енергії та балансуючі потужності у вигляді природного газу і поки що вугілля. Правильним буде нарощувати використання відновлюваних джерел енергії та не відмовлятися від усіх наявних у нас альтернатив – газу, вугілля і атомної енергії. Така політика дасть нам енергетичну самодостатність та почуття безпеки. Адже немає жодних гарантій, що це остання енергокриза у світі [4]. В таких умовах значно підвищуватиметься роль інноваційного розвитку на базі скорочення непродуктивних витрат та шкідливих для навколишнього середовища виробництв. В цьому плані можна спрогнозувати для підприємств України підвищення податків для галузей, які здійснюють забруднення навколишнього середовища що також визначатиме напрямки інноваційного розвитку у найближчі роки.

По-третє, ще один важливий тренд, який визначатиме тенденції інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України у 2022 році – швидке відновлення ринку праці. Світ так чи інакше долатиме COVID, тому зняття обмежень сприятиме відновленню виробничої сфери і, як наслідок, збільшенню попиту на робочу силу, тому тут ми маємо привід для помірному оптимізму. Крім того, враховуючи те, що створення доданої вартості дедалі буде перетікати у цифрові сектори (ІТ, онлайн-торгівля, інтернет-банкінг, електронні платежі, сервіси з надання онлайн-послуг, інтернет-реклама, інтернет-ігри та ін.) відбуватимуться істотні трансформації попиту на робочу силу у цих секторах. Результатом тотальної цифровізації економіки, основою економічного зростання

стане трансформація галузей економіки на базі інтелектуальних підключень. На думку фахівців представництва компанії Huawei в Україні обсяг цифрової економіки в світі у 2025 році сягне 23 трлн. доларів США [5]. А це, у свою чергу, викликатиме докорінної зміни попиту на ринку праці.

Поряд із зазначеними, істотним фактором впливу на світову економіку і, як наслідок на економіку та підприємства України, стане геополітика. Зростання напруженості у відносинах світових економічних гігантів, перш за все США та Китаю, їх конкуренція за технологічне лідерство, торгівельний простір і робочий ресурс чинитимуть тиск на плани інвесторів. Скоріше за все у поточному році триватимуть обмеження на експорт сировини та санкції на фінансових ринках.

Таким чином, у найближчі роки через вплив об'єктивних факторів, конкуренція на ринках зростатиме, протистояння та боротьба тільки посилюватимуться. В таких умовах значно зростатиме роль здатності підприємств України нарощувати інноваційно-інвестиційну діяльність з метою переходу на менш затратні, більш досконалі та сучасні технології виробництва, що, у свою чергу, посилюватиме їх конкурентні позиції на національному та світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Асимметрии региональных интеграционных проектов XXI века / [под. ред. В. И. Михайленко] М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2018. – 476 с.
2. Марченко С. Загальносвітові тренди, які впливають на економіку України та бюджет-2022 // Економічна правда. – 15 грудня 2021. URL: <https://goos.su/aTNC> (дата звернення 5.02.2022).
3. Белова С. Глобальной экономике расписали тренды // Радио «Ъ FM». – 2021. URL: <https://goos.su/bX4h> (дата звернення 6.02.2022).
4. Шведкий В. Енергокриза перетвориться на фінансову та споживчу // GMK Centr – центр експертизи про промисловість та ГМК. URL: <https://goos.su/9HYC>
5. Офіційний сайт Укрінформ, URL: <https://goos.su/b91Y> (дата звернення 6.02.2022).